

5-12-26 FEBRUARI / 11-25 MAART / 2 APRIL 2020, STADSCAMPUS
UNIVERSITEIT ANTWERPEN, 19.30 UUR (ONTHAAL 19.00 UUR)

ZIJN WE STEEDS MEER VERDEELD DOOR VRIJHEID?

LEZINGEN- EN DEBATCYCLUS OVER DE VRIJHEID
VAN MENING, MENINGSUITING EN GODSDIENST

6 AVONDEN / 5 THEMA'S / 12 SPREKERS

Vrijheid is onze belangrijkste waarde, maar het wordt
blijkbaar steeds moeilijker voor ons om er goed mee om
te gaan:

- Welke meningen 'mogen' we nog uiten?
- Welke rol spelen het gelijkheidscentrum Unia en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen?
- Kan de overheid een betoging verbieden? Kan de plicht van de overheid om orde te handhaven bij demonstraties begrensd worden door demonstratievrijheid?
- Hoe ver reikt de godsdienstvrijheid?
- Heeft de staat het recht om het dragen van levensbeschouwelijke tekens bij ambtenaren te verbieden?

Over deze en aanverwante thema's laten gevestigde
waarden en nieuw academisch talent hun licht schijnen.

De cyclus wordt afgesloten met een slotlezing door prof.
dr. P.H.A. Paul Frissen, decaan en bestuursvoorzitter van
de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur.

PRAKTISCHE INFO EN INSCHRIJVINGEN

Plaats: Frederik De Tassiszal, Universiteit Antwerpen, Hof van Liere (2de v.) Prinsstraat 13, 2000 Antwerpen

Tijd: start lezingen 19.30 uur (onthaal vanaf 19.00 uur)

Toegangsprijs: € 5 (studenten gratis) ter plaatse te betalen. In de toegangsprijs is een drankje inbegrepen.

Reserveer uw plaats via: jurgen.slembrouck@uantwerpen.be of secretariaat@humanistischverbond.be,

T 03 233 70 32

PROGRAMMA

5 februari 2020 | De vrijheid van mening, meningsuiting en godsdienst

Prolegomena door em. **prof. Leo Neels** (KU Leuven en Universiteit Antwerpen, algemeen directeur Itinera)

Thema 1. Vrijheid van mening in grondwet en EVRM

Lezing 1: Waarom hechten we belang aan de vrijheid? – Dr. Tinneke Beeckman (filosofe en auteur)

De vrijheid van mening en de vrijheid van geloof zijn belangrijke principes van de Westerse samenleving. Eindeloos discussiëren we over wat mag of niet, wie beperkingen mag opleggen, en dan nog dewelke. Hoe komt het dat we zo veel belang hechten aan die vrijheid? In deze lezing schetst filosoof Tinneke Beeckman enkele belangrijke filosofische momenten waarop de discussie over vrijheid losbarstte.

Lezing 2: Het recht om (andermans) mening niet te hoeven uiten – Prof. Elke Cloots (Universiteit Antwerpen)

Mag een school zijn leerlingen verplichten om mee te stappen in een klimaatmars? Moet een bakker een taart decoreren met een slogan pro homohuwelijk wanneer een klant daarom vraagt? Mag de overheid van vreemdelingen die langdurig op ons grondgebied willen verblijven, verlangen dat zij verklaren onze fundamentele waarden en normen te aanvaarden? Kortom, kan een persoon worden verplicht om een welbepaalde mening uit te dragen, ook als die zich niet in die mening kan vinden?

12 februari 2020 | Thema 2. Antidiscriminatiewetgeving

Lezing 1: Het werk van Unia, het interfederaal gelijkheidscentrum – Els Keytsman (directeur Unia)

De diversiteit van geloof- en levensbeschouwingen zorgt voor heftige reacties op het werk, op school, bij openbare instellingen en in de media. Unia helpt slachtoffers die omwille van hun geloof of levensbeschouwing het mikpunt werden van discriminatie, hatespeech en hatecrime. Het doet dit op basis van de antiracisme- en antidiscriminatiewetgeving. Unia adviseert, begeleidt en overlegt met iedereen: van werkgevers tot de overheid.

Lezing 2: De soms moeilijke verhouding tussen de vrijheid van meningsuiting en allerhande vormen van seksisme en stereotypering – Prof. Liesbet Stevens (KU Leuven)

Seksistische haatspraak is een specifieke vorm van seksistisch geweld. Maar tot waar gaat in deze context de vrijheid van meningsuiting? Dat heel wat seksistische haatspraak online verspreid wordt, maakt van dergelijke feiten bovendien ‘drukkersmisdriften’ volgens de actuele interpretatie van het Hof van Cassatie, wat vervolging veel moeilijker maakt. Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen navigeert doorheen het (juridische) mijnenveld en probeert doelwitten van seksistische haatspraak te beschermen.

26 februari 2020 | Thema 3. De vrijheid van demonstratie en betoging

Lezing 1: Het recht op actie: zegen of vloek? – Dr. Jos Vander Velpen (advocaat & voormalig voorzitter Liga voor Mensenrechten)

Mede onder impuls van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is de vrijheid van vergaderen, betogen en vrije meningsuiting de afgelopen periode verruimd. De overheid heeft ook hierbij een positieve plicht te vervullen. Uiteraard zijn er grenzen maar het grondrecht primeert. Van Brussel over Parijs tot Hongkong wordt er massaal gedemonstreerd. Hoe zou de wereld eruit zien zonder de vrijheid van actie en demonstratie?

Lezing 2: Het vergaderingsrecht en de handhaving van de openbare orde – Drs. Sven Bollens (KU Leuven)

Het vergaderingsrecht heeft een duale relatie met ordehandhaving. Zo kan de vergadering worden beschouwd als een risico voor de openbare orde, bijvoorbeeld omdat ze gepaard kan gaan met verkeershinder of met vandalisme. Daarnaast kan de vrijheid van vergadering slechts worden uitgeoefend indien de orde wordt gehandhaafd tijdens het verloop van de vergadering. Vanuit deze invalshoek zal de presentatie ingaan op de verscheidene regelende, preventieve en repressieve maatregelen die het Belgisch recht voorziet om verschillende belangen met elkaar te verzoenen.

11 maart 2020 | Thema 4. Een kritische analyse van het Belgische discriminatierecht

Lezing 1: Bedreigt het antidiscriminatierecht de vrijheid van mening(suiting) en godsdienst? – Prof. Matthias Storme (KU Leuven)

In een lezingenreeks over vrijheid kan moeilijk een kritische analyse van antidiscriminatie recht ontbreken. Immers, antidiscriminatieregels zijn in onze samenleving stilaan de belangrijkste beperking en bedreiging geworden van die vrijheden. Matthias Storme analyseert hoe mooie beginselen zoals gelijke behandeling zijn verworden tot die bedreiging van onze vrijheden.

Lezing 2: Hoe (on)efficiënt is het discriminatierecht? – Prof. Jogchum Vrielink (Université Saint-Louis Bruxelles)

Doet het discriminatierecht wat het zou moeten doen? Of heeft het (ook) onvoorziene of zelfs contraproductieve effecten? En hoe zit dat met de meningsuitingen die de wetgeving bestrijdt? Bereiken die hun doelstellingen?

25 maart 2020 | Thema 5. De vrijheid van godsdienst

Lezing 1: Geloven in Straatsburg? – Dra. Yousra Benfquih (Universiteit Antwerpen)

De vrijheid van godsdienst wordt beschermd door Artikel 9 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, dat een onderscheid maakt tussen het recht om een bepaalde godsdienst of levensovertuiging aan te hangen en het recht om die godsdienst te manifesteren. Daar waar het eerste een absolute bescherming geniet, mag het tweede aan beperkingen worden onderworpen. Aan de hand van enkele casussen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, zal de lezing een kort overzicht bieden van enkele

kernelementen uit de rechtspraak omtrent godsdienstvrijheid, en daarbij in het bijzonder ingaan op de vaak ontoereikende bescherming van religieuze minderheidsgroepen.

Lezing 2: De vrijheid van godsdienst – Em. prof. Fernand Tanghe (Universiteit Antwerpen, KU Leuven, Universiteit Tilburg en het Europees Instituut in Firenze)

De vrijheid van godsdienst was een middel om een eind te maken aan de godsdienstoorlogen en om ze te voorkomen. Een pacificatiemiddel dus, enerzijds implicerend dat de staat zich onthoudt van bemoeienis met de inhoud van religies, anderzijds belettend dat één bepaalde religie langs politieke weg kan worden opgedrongen. Dat veronderstelt op zijn beurt tolerantie vanwege de overheid tegenover religies en onderlinge tolerantie van diverse religies. Religies verschillen wel degelijk van elkaar. Het christendom maakt een onderscheid tussen politiek en religie. De islam kent dat onderscheid niet, het gaat om een totaalvisie die tegelijk politiek en religieus is.

02 april 2020 | Slotlezing: De vrijheid van mening en de staat: een paradoxale verhouding – Prof. Paul Frissen

Het grote goed van de vrijheid van mening is alleen maar zinvol te begrijpen in een democratische orde van het verschil. Het fundamentele recht op uiting van deze mening is een burgerrecht dat alleen in een politieke orde valt te beschermen. Deze bescherming heeft de burger nodig tegen de monopolies van de staat – de enige institutie die met dwang, macht en geweld grenzen kan stellen en vrijheden kan begrenzen. Dat is de paradoxale verhouding: de monopolies van de staat zijn nodig om de vrijheid van de burger te beschermen tegen de monopolies van de staat. Welke zijn nu deze grenzen als het gaat om de vrijheid van mening? Dat is in de eerste plaats de grens van de reciprociteit: de vrijheid van mening veronderstelt dat deze voor iedere burger geldt en dus ook door iedere burger dient te worden erkend. De tweede grens is die van de voorlopigheid: niemands mening mag ooit onbegrensde meerderheidsmacht vormen. Minderheidsmeningen moeten altijd hoorbaar kunnen zijn. Opnieuw is de vrijheid geen gemakkelijk en veilig bezit.

Prof. dr. Paul Frissen (1955) is bestuurskundige en politiek filosoof. Hij is decaan en bestuursvoorzitter van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) te Den Haag en hoogleraar Bestuurskunde aan Tilburg University. Hij doceert, verricht onderzoek en adviseert op het terrein van de bestuurskunde en de politieke filosofie. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van Dichterbij, een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking.

humanistischverbond.be

Verantwoordelijke uitgever: Mario Van Esseche, p/a Pottenbrug 4, 2000 Antwerpen

